

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

WYCHODZI CODZIENNIE Z WYJĄTKIEM NIEDZIEL I ŚWIĄT.

Dyrekcja i Administracja Wydawnictwa: Ul. Królewska Nr. 5. Telefon: Centrala P. A. T. — 552-80. Redakcja i ekspedycja Ul. Miodowa Nr. 22. Telef. redakcji 11-44-05. Telef. ekspedycji 11-75-28. Kasa czynna od godz. 8 i pół do 1 po pld., w soboty do godz. 12 w pld. Konto czekowe w P.K.O.—730.

Oddziały „Monitora Polskiego”:

BIAŁYSTOK, Sienkiewicza 27, tel. 15-86. BIELSKO, śl., Trzeciego Maja 8, tel. 27-32; BYDGOSZCZ, Gdańska 95, tel. 15-74; GDANSK, Neugarten 27, tel. 240-79; GDYNIA, Świętojańska, Dom P. A. M., tel. 17-20; GRUDZIĄDZ, Mickiewicza 26, tel. 304; KATOWICE, 3 Maja 23, tel. 565 i 1091; KRAKÓW, Mikołajska 32, tel. 10499 i 10500; LUBLIN, Kościuszki 3, tel. 16-57; ŁÓDŹ, Akademicka 15, tel. 20 i 45; ŁÓDŹ, Piotrkowska 125, tel. 101-11 i 115-24; ŁUCK, Piłsudskiego 14, tel. 222; POZNAŃ, Marcinkowskiego 23, tel. 28-57 i 28-58; SOSNOWIEC, Sienkiewicza 13, tel. 11-99; STANISŁAWÓW, Szajnochy 4, tel. 287; TORUŃ, Szeroka 41, tel. 263; WILNO, Wileńska 14, tel. 674 i 1785.

TREŚĆ DZIAŁU URZĘDOWEGO:

Zarządzenia Władz Naczelnych:

Poz. 106. Orzeczenie Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, ustalające warunki pracy i płacy robotników rolnych na rok służbowy 1934/35 na obszarze województw wileńskiego i nowogródzkiego.

WYSZEDE Z DRUKU NR. 25 DZIENNIKA USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Z DNIA 24 MARCA 1934 R., ZAWIERAJĄCY TREŚĆ NASTĘPUJĄCĄ:

USTAWA:

Poz. 181 — z dnia 5 marca 1934 r. o umorzeniu pożyczek, udzielonych na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych przez powódź w 1927 r.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

Poz. 182 — z dnia 6 marca 1934 r. o zawieszeniu mocy obowiązującej niektórych postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 listopada 1927 r. w sprawie statystyki zmian własności i obciążeń hipotecznych.

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Poz. 183 — Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 12 marca 1934 r. o wprowadzeniu w życie na niektórych obszarach Państwa ustawy z dnia 28 października 1925 r. o nadzorze państwowym nad buhajami.

Poz. 184 — Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 17 marca 1934 r. o ulgach celnych.

Poz. 185 — Opieki Społecznej z dnia 17 marca 1934 r. w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych i Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie zmian w rozporządzeniu o właściwości władz w zakresie spraw emigracyjnych w kraju.

Poz. 186 — Spraw Wewnętrznych z dnia 14 marca 1934 r. o zaliczeniu gmin: Tluste Miasto w powiecie zaleszczyckim i Mielnica w powiecie borszczowskim, województwie tarnopolskim do rządu miast.

Poz. 187 — Spraw Wewnętrznych z dnia 14 marca 1934 r. o podniesieniu miasta Husiatyna w powiecie kopyczyńskim, województwie tarnopolskim do rządu miast, rządzących się ustawą z dnia 13 marca 1889 r.

Poz. 188 — Spraw Wewnętrznych z dnia 16 marca 1934 r. o zmianie granic miasta Tarnobrzega w powiecie tarnobrzskim, województwie lwowskim.

OSWIADCZENIA RZĄDOWE:

Poz. 189 — z dnia 7 marca 1934 r. w sprawie złożenia przez Rząd Republiki Argentyńskiej dokumentu ratyfikacyjnego międzynarodowej konwencji w sprawie odszkodowania na wypadek bezrobocia z powodu rozbicia się statku.

Poz. 190 — z dnia 7 marca 1934 r. w sprawie złożenia przez Rząd Republiki Argentyńskiej dokumentu ratyfikacyjnego międzynarodowej konwencji w sprawie określenia najniższego wieku dopuszczania dzieci do pracy przemysłowej.

Poz. 191 — z dnia 7 marca 1934 r. w sprawie złożenia przez Rząd Republiki Argentyńskiej do-

kumentu ratyfikacyjnego międzynarodowej konwencji określającej najniższy wiek dopuszczania dzieci do pracy w marynarce.

Poz. 192 — z dnia 7 marca 1934 r. w sprawie złożenia przez Rząd Republiki Argentyńskiej dokumentu ratyfikacyjnego międzynarodowej konwencji w sprawie pracy nocnej młodocianych w przemyśle.

Poz. 193 — z dnia 7 marca 1934 r. w sprawie złożenia przez Rząd Republiki Argentyńskiej dokumentu ratyfikacyjnego międzynarodowej konwencji dotyczącej bezrobocia.

Poz. 194 — z dnia 7 marca 1934 r. w sprawie złożenia przez Rząd Republiki Argentyńskiej dokumentu ratyfikacyjnego międzynarodowej konwencji w sprawie pośrednictwa pracy dla marynarzy.

DZIAŁ URZĘDOWY.

— oOo —

Zarządzenia Władz Naczelnych.

— oOo —

106.

ORZECZENIE

Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, ustalające warunki pracy i płacy robotników rolnych na rok służbowy 1934/35 na obszarze województw wileńskiego i nowogródzkiego.

Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza, powołana rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dn. 13.I. 1934 r. („Monitor Polski” z dn. 25.I. 1934 r. Nr. 20) w składzie: Przewodniczącego Bolesława Leszczyńskiego, Okręgowego Inspektora Pracy XII Okręgu, jako przedstawiciela Ministerstwa Opieki Społecznej, inż. Michała Banaszekiewicza, Rady Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, jako przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, i Michała Krukowskiego, Kierownika Sądu Grodzkiego w Wilnie, jako przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości — na posiedzeniach, odbytych w dniach 29 stycznia, 26 i 27 lutego 1934 r. — po wysłuchaniu opinii przedstawicieli pracodawców i pracowników rolnych, oraz uwzględniając niejednolite warunki gospodarcze, glebowe i klimatyczne poszczególnych powiatów województw wileńskiego i nowogródzkiego, następnie biorąc pod uwagę powtarzające się od szeregu już lat nieurodzaje — a w szczególności klęskę nieurodzaju w bież. roku gospodarczym w woj. wileńskim, zwłaszcza zaś w powiatach północnych tegoż województwa, wreszcie mając na względzie warunki, na jakich w szeregu wypadków zostały już zawarte indywidualne umowy o pracę na rok służbowy 1934/35 — postanowiła, co następuje:

CZEŚĆ I.

Warunki pracy i płacy ordynariuszy.

Art. 1.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje na rok. Rok służbowy zaczyna się od dnia 1-go kwietnia 1934 roku, a kończy się 31 marca 1935 roku. Obie stro-

ny obowiązuje 3-miesięczny termin wypowiedzenia pracy, a mianowicie najpóźniej do dnia 31 grudnia 1934 r. włącznie.

Niewypowiedzenie indywidualnej umowy o pracę do dnia 31 grudnia 1934 r. oznacza zawarcie umowy na rok następny. Rozwiązanie stosunku służbowego w ciągu roku może nastąpić wyłącznie na zasadzie orzeczenia Komisji Rozjemczej, lub też wyroku sądu państwowego w/g kompetencji.

Art. 2.

a) Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony pełnoletnich pracowników z normalną zdolnością do pracy: fernali, parobków, stróżów, pastuchów, polowych, karbowych, włodarzy i gumienych (ciwunów i namiestników), ugodzonych lub pozostających na służbie w danym majątku przez okres roczny.

Orzeczenie niniejsze dotyczy również i tych ordynariuszy, w zakres obowiązków których wchodzi m. in. dozorowanie lasów, o ile nie zostali oni ugodzeni jako gajowi.

b) Pracownicy, którzy z powodu swych wad fizycznych lub umysłowych nie posiadają normalnych zdolności do pracy na roli, mogą być godzeni na warunkach niższych, niż przewiduje niniejsze orzeczenie, korzystają jednak ze wszystkich innych przepisów tego orzeczenia.

c) Stangretów nie uważa się za fernali, o ile pełnią stale obowiązki przy koniach cugowych.

Art. 3.

Zatargi, wynikłe na tle umowy o pracę pomiędzy pracodawcami a robotnikami, regulują Komisje Rozjemcze, bądź sądy państwowe według kompetencji.

Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku nie wolno:

- 1) pracownikom przerywać pracy,
- 2) pracodawcom wstrzymywać świadczeń — z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 4-ym.

Art. 4.

a) W wypadkach wyjątkowo ciężkiego przewinienia ze strony pracownika pracodawca może wstrzymać przed orzeczeniem Komisji Rozjemczej lub wyrokiem sądu świadczenia w zbożu i gotówce, w razie jednak wygrania sporu przez pracownika pracodawca winien wydać wstrzymane świadczenia, przyczem Komisja Rozjemcza może przyznać prócz tego pracownikowi dodatek w wysokości nieprzekraczającej 2% miesięcznie od wstrzymanej należności.

b) W wypadkach wyjątkowo ciężkiego przewinienia ze strony członka rodziny pracownika, zamieszkałego wraz z nim i nie pracującego w danym folwarku, pracodawca może zażądać usunięcia takiego członka rodziny z zajmowanego przez pracownika mieszkania służbowego. Niewykonanie tego żądania przez pracownika pociąga dla niego skutki, przewidziane w punkcie „a” niniejszego artykułu.

Art. 5.

Orzeczenie niniejsze stanowi w myśl ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. Ust. Nr. 71, poz. 686) podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki dla pracownika mniej korzystne, niż warunki niniejszego orzeczenia są nieważne.

Art. 6.

Pracodawcy nie są uprawnieni do samodzielnej zamiany pewnych świadczeń w naturze na inne. Jeżeli jednak warunki gospodarcze wymagają

tej zamiany, może ona być dokonana przez bezpośrednie porozumienie stron z zawiadomieniem inspektora pracy.

Art. 7.

a) Pracownik otrzymuje od pracodawcy bezpłatnie książeczkę obrachunkową podpisaną przez pracodawcę lub jego zastępcę z warunkami umowy, kontrolą wydanych ordynarji i pensji wraz z potrąceniami oraz ze spisem powierzonych mu inwentarzy żywych i martwych; drugi egzemplarz książeczki podpisanej przez pracownika pozostaje u pracodawcy. Przy zmianie służby książeczki te z zakończonym obrachunkiem strony oddają sobie wzajemnie.

b) W wypadku niezдания inwentarza martwego w całości lub okaleczenia z winy pracownika inwentarza żywego — powierzonych pracownikowi i zapisanych do książeczki obrachunkowej, pracodawcy przysługuje prawo wstrzymania pracownikowi części świadczeń, których wysokość w razie sporu określa Komisja Rozjemcza.

Art. 8.

a) Zawarcie indywidualnej umowy z ordynarjuszem nie może być uzależnione od trzymania przez niego posyłek.

Zony pracowników nie mogą być zmuszane do pracy. Dojenie krów i inne roboty odbywają się na zasadzie osobnej umowy (p. „b”).

b) W wypadkach zawarcia umowy o pracę z domownikami ordynarjuszy, do pracowników tych stosują się postanowienia art. 3, 10, 13, 14, 29 części I niniejszego orzeczenia. Pozostałe warunki pracy i płacy tych pracowników normują umowy indywidualne.

Art. 9.

Stosowanie premjowego systemu płac względem ordynarjuszy jest dozwolone.

Art. 10.

Rozkład godzin pracy ustala się podług poniższej tabeli, przyczem robotnicy fernali mają być zwalniani przed południem o pół godziny wcześniej, aniżeli inne kategorie robotników, a to dla koniecznego obrządku inwentarza.

Miesiąc	Praca do południa	Przerwa na śniadanie	Przerwa obiadowa	Praca po południu	Przerwa na podwieczorek
Styczeń	8—12	—	1,30	1,30—4,00	—
Luty	7,30—12	—	1,30	1,30—5,00	—
Marzec	1—10 11—20 21—31	7,00—12	—	1,30—5,30 1,30—6,00 1,30—6,30	—
Kwiecień	1—10 11—20 21—30	6,00—12	0,30	1,30—6,40 1,30—7,00 1,30—7,20	—
Maj	1—10 11—20 21—31	6,00—12	0,30	1,30—7,30 1,30—7,50 1,30—8,00	0,30
Czerwiec	1—10 11—20 21—30	6,00—12	0,30	2,00—8,20 2,00—8,20 2,00—8,30	0,30
Lipiec	1—10 11—20 21—31	6,00—12	0,30	2,00—8,30 2,00—8,20 2,00—8,00	0,30
Sierpień	1—10 11—20 21—31	6,00—12	0,30	2,00—7,50 2,00—7,30 2,00—7,00	0,30
Wrzesień	1—10 11—20 21—30	6,00—12	0,30	1,30—6,40 1,30—6,20 1,30—6,00	—
Październik	1—10 11—20 21—31	7,00—12	—	1,30—5,30 1,30—5,20 1,30—4,50	—
Listopad	7,30—12	—	1,30	1,30—4,15	—
Grudzień	8,00—12	—	1,30	1,30—3,45	—

Przyjmuje się za podstawę czas słoneczny z tem, że obowiązujący obecnie czas środkowo-europejski różni się od niego o 40 minut wstecz; tak np. praca w styczniu, rozpoczynająca się według czasu słonecznego o godzinie 8-iej, według czasu środkowo-europejskiego rozpoczynać się będzie o godzinie 7-iej m. 20.

Za obopólną zgodą można zmienić ustalony w powyższej tabeli podział rozpoczęcia i końca pracy oraz przerw jedzeniowych, jednakże tylko w ten sposób, aby ogólna ilość godzin pracy pozostała niezmienną. Za początek pracy uważa się wyjście z podwórza, za koniec — zejście z pola. W wypadku, gdy pole leży dalej niż 2 km od podwórza, pracowników należy zwolnić z pracy o 10 minut wcześniej w stosunku do każdego kilometra ponad 2.

Art. 11.

a) Obrządek inwentarza odbywa się poza godzinami pracy bez specjalnej dopłaty, przyczem pod inwentarzem należy rozumieć inwentarz pociągowy, powierzony danemu pracownikowi. Wstawanie do obrządku inwentarza oraz do nazykowania wozów i narzędzi powinno mieć miejsce nie wcześniej, niż na 2 godziny przed rozpoczęciem pracy. Obrok, siano i t. p. karm dla inwentarza ma być przygotowany uprzednio w godzinach pracy.

b) Kolejne dyżury przy inwentarzu w nocy lub w dni świąteczne obowiązują wszystkich fernali i parobków bez specjalnej dopłaty, przyczem pracownicy dyżurujący w nocy mają nazajutrz wolny czas do południa. Spania przy inwentarzu w nocy w stajni lub na pastwisku nie uważa się za dyżur zwalniający od pracy nazajutrz.

Paszenie koni w nocy winno się odbywać przez specjalnych pracowników. W tych dniach, w których konie chodzą w nocy na pastwisku, fernali winni wyjść do pracy o pół godziny wcześniej, niż inni pracownicy.

c) W wypadku uchylenia się ordynarjuszy fernali od obrządku inwentarza pracodawca jest uprawniony do ugodzenia osobnego koniucha oraz potrącenia kosztu utrzymania koniucha z wynagrodzenia fernali, przyczem wysokość jednak potrącenia, przypadającego na jednego pracownika, nie może przekraczać 50 kg żyta na kwartał. Potrącenia z tego tytułu nie mogą być stosowane przed dniem 1 września 1934 r. Koniuch, o ile jest nim ordynarjusz, podlega narówni z innymi ordynarjuszami niniejszemu orzeczeniu.

d) Na żądanie pracodawcy w razie pilnej potrzeby pracownicy obowiązani są do pracy poza wyżej określonym czasem, lecz za wynagrodzeniem osobnym po 30 groszy za godzinę. Wynagrodzenie za nadgodziny nie ma zastosowania, jeżeli pracodawca udzieli następnie robotnikowi urlopu o 50% dłuższego, niż trwała praca w godzinach nadliczbowych.

Za samowolne opuszczanie roboty podczas godzin pracy i spóźnianie się do niej stosowane będą potrącenia w tym samym stosunku. Do robotników pobierających wynagrodzenie za roboty wykonywane poza unormowanym wyżej czasem pracy nie zaliczają się pastusi, koniuchy, stróże nocni i dozorczy, o ile wykonywane przez nich roboty nie przekraczają zakresu ich zwykłych obowiązków.

e) Kolejne wyjazdy, jako to: wyjazdy w dni świąteczne do kościoła, wyjazdy po doktora i t. p. obowiązują wszystkich fernali i parobków bez specjalnej dopłaty. Wyjazdy mające wyraźny charakter wyjazdów prywatnych (towarzyskich) poza godzinami pracy winny być wynagradzane, jak praca poza godzinami służbowymi.

f) Stróże nocni mają codziennie wolny czas do przerwy obiadowej. W czasie przerwy obiadowej obowiązani są do stróżowania, po przerwie zaś otrzymują wolny czas, równy przerwie obiadowej stosownie do tabeli czasu pracy (art. 10).

Następnie stróże mogą być zatrudnieni przy robotach koło inwentarza, w domu i t. p. z wyjątkiem miesięcy: listopada, grudnia, stycznia i lutego. W czasie od 1 października do 31 marca stróż otrzymuje na czas warty kozuch dworski, przyczem warta nie może zaczynać się wcześniej, niż o godzinie 6-iej wieczorem.

g) Pastusi i koniuchy są wolni od pracy co trzeci dzień świąteczny (w niedziele i święta) i na ten czas zostają zastąpieni w swych obowiązkach przez innych, wyznaczonych w tym celu ordynarjuszy. Zastępowanie pastucha i koniucha oraz paszenie koni w dni świąteczne winno być opłacane zgodnie z art. 12-ym, jeżeli przypada na poszczególnego pracownika częściej niż 4 razy do roku w każdym wypadku.

h) Do siania nawozów sztucznych w większej ilości pracodawca daje pracownikowi ubranie (plócienniak), zaś przy mniejszej ilości, nie dając ubrania, dopłaca 20 gr od hektara. Prócz tego do siania nawozów sztucznych, gryzących a zwłaszcza azotniaku wapna nie mogą być używane kołbiety, pracownicy zaś używani do siania tych nawozów mają otrzymać ochraniacze na oczy.

Art. 12.

Praca w dni świąteczne, ustawą oznaczone, może być wykonywana tylko za obopólną zgodą i wynagrodzeniem po 35 groszy za godzinę.

Art. 13.

W dni ulewne i wyjątkowej niepogody roboty w polu wykonywane być nie powinny.

Art. 14.

a) Pracodawców oraz ich zastępców obowiązuje grzeczne traktowanie pracownika i ścisłe przestrzeganie wszystkich warunków umowy. Pracowników obowiązuje grzeczność wobec pracodawców i ich zastępców, ścisłe przestrzeganie umowy, pilne i sumienne spełnianie obowiązków, dążność do jaknajwiększej wydajności pracy, stosowanie się do wszystkich zarządzeń pracodawcy i jego zastępcy, jeżeli takowe odnoszą się do wykonywania obowiązków służbowych, przestrzeganie wszystkich przepisów porządkowych w obrębie folwarku oraz dbałe i staranne obchodzenie się z powierzonym sobie inwentarzem żywym i martwym.

b) W razie niestosowania się pracownika do wszystkich zarządzeń pracodawcy lub jego zastępcy, odnoszących się do wykonywania obowiązków służbowych oraz nieprzestrzegania przez niego przepisów porządkowych, Komisja Rozjemcza na wniosek pracodawcy może potrącić pracownikowi część wynagrodzenia, nieprzekraczającego każdorazowo 1/2-dniowego przeciętnego zarobku dorosłych pracowników dziennych w tej samej miejscowości.

c) Delegat, mąż zaufania (przedstawiciel robotników) nie może być z tego tytułu gorzej traktowany od innych pracowników.

Art. 15.

a) Pensję i ordynarję fernali, parobków, stróżów, pastuchów i polowych na rok służbowy 1934/35 ustala się, jak następuje:

I kategoria: pensja 90 zł oraz ordynarja 12 kwintali w stosunku rocznym obowiązują w powiatach: nieświeskim, nowogrodzkim z wyjątkiem gminy Dworzec, — słonimskim z wyjątkiem gmin: Derewno, Byteń, Szydłowice, Rohotna, Kozłowszczyzna i Kuryłowicze, — oraz w gminie Mir, pow. stołpeckiego.

II kategoria: pensja 75 zł oraz ordynarja 12 kwintali w stosunku rocznym obowiązują w powiatach: lidzkim, szczuczyńskim, baranowickim, stołpeckim z wyjątkiem gminy Mir, wołożyńskim, wileńsko-trockim z wyjątkiem gmin: Orany, Olkieni i Rudziszki, oszmiańskim i mołodeczańskim oraz w gminach: Derewno, Byteń, Szydłowice, Rohotna, Kozłowszczyzna i Kuryłowicze, pow. słonimskiego i w gminie Dworzec, pow. nowogrodzkiego.

III kategoria: pensja 65 zł oraz ordynarja 11 kwintali w stosunku rocznym obowiązują w powiatach: wileńskim, postawskim, dziśnieńskim, brasławskim, święciańskim, oraz w gminach: Orany, Olkieni i Rudziszki, pow. wileńsko-trockiego.

b) Pensję otrzymują ordynarjusze kwartalnie zdołu, przyczem wypłata pensji winna następować nie później, niż w ciągu pierwszych 7 dni następnego kwartału.

c) Ordynarja wydaje się kwartalnie zgóry w pierwszych dwóch tygodniach każdego kwartału. Zboże wydawane na ordynarję musi być zdrowe i dobrze oczyszczone w gatunku, jaki posiada majątek.

Art. 16.

Pensja roczna karbowych, włodarzy i gumienych (ciwunów i namiestników) wynosi conajmniej o 25 zł w stosunku rocznym więcej, niż pensja ordynarjuszy, wymienionych w art. 15; ordynarja zaś ich w stosunku rocznym wynosi: w powiatach I i II kategorii — 12 kwintali, w III kategorii — 11 kwintali.

Art. 17.

Cała ordynarja zasadniczo wydaje się w życie z tem, że na żądanie jednej ze stron najwyżej 1/3 część ordynarji w każdym poszczególnym kwartale może być zamieniona na inne rodzaje zboża, jako to: jęczmień, grykę, pszenicę lub groch, jeżeli majątek posiada te zboża w dostatecznej ilości; przy zamianie takiej oblicza się 1 1/2 kwintala żyta za 1 kwintal pszenicy i 1 kwintal żyta za 1 kwintal innego zboża.

Jeżeli ordynarja zostaje wypłacona z opóźnieniem w rachunku gotówkowym, a ceny w międzyczasie uległy zmianie, to suma należna z tego tytułu winna być przez pracodawcę wypłacona według cen terminu wypłaty. O ile zaś cena w tymże czasie uległa zmianie, pracodawcę obowiązują ceny w dniu wypłaty.

Art. 18.

Jeżeli przy rozwiązaniu umowy pracodawca nie wyda pracownikowi w całości należnej mu pensji lub ordynarji, pracownik może — w razie zawinonego niewydania — żądać procentów zwłoki w wysokości do 2% miesięcznie, począwszy od dnia rozwiązania umowy.

Art. 19.

Mielenie zboża odbywa się na koszt pracodawcy w młynie przez niego wybranym. Najwyżej połowa zboża może być mielona na zwykły pytel i kaszę, reszta zaś na razówkę. Wzaminian za mienie pracodawca jest uprawniony do wydania 1 kwintala żyta lub też odpowiedniego równownika w gotówce.

Art. 20.

- a) Ziemi ordynarjusz otrzymuje:
- 1) we wszystkich powiatach województwa wileńskiego ogółem 36½ arów, w tem:
 - 27 arów ziemi wynawożonej pod ziemniaki,
 - 2½ arów ziemi wynawożonej pod ogrodowiznę
 - i 7 arów ziemi nieunawożonej pod len.
 - 2) we wszystkich powiatach województwa nowogródzkiego ogółem 41 arów, w tem:
 - 33½ arów ziemi wynawożonej pod ziemniaki,
 - 2½ arów ziemi wynawożonej pod ogrodowiznę
 - i 5 arów ziemi nieunawożonej pod len.

W razie braku wynawożonej ziemi pod ziemniaki pracodawca winien dać ziemi nieunawożonej o 50% więcej. Wzaminian gruntu mogą być dawane zależnie od umowy gotowe ziemniaki czyste bez ziemi, przyczem oblicza się 110 kg ziemniaków na 1 ar pola.

b) Sadzenie ziemniaków winno się odbywać — jeżeli się nie umówiono inaczej w danym majątku, w połowie między początkiem a końcem sadzenia ziemniaków dworskich. Pole przeznaczone pod ziemniaki powinno być w takim samym stanowisku, jak pole pod ziemniaki dworskie. Przygotowanie ziemi pod ziemniaki i obróbka ich winny być takie same, jak ziemniaków dworskich. Zastrzeżenie, że wszystkie ziemniaki pracowników winny być sadzone obok siebie w jednym miejscu.

c) W majątkach, gdzie pracodawca posiada ziemniaki na zbyt i gdzie pracownicy rolni z powodu nieurodzaju ziemniaków nie posiadają ich obecnie na sadzenie, i jeżeli w roku ubiegłym ziemniaków nie sprzedawali, właściciel winien ich dostarczyć w ilościach potrzebnych do sadzenia, zwrotnych przez pracowników ze zbiorów 1934 roku.

Art. 21.

a) Pracownik ma prawo trzymać jedną krowę z przychowkiem w okresie ssania, przyczem otrzymuje ponadto w ciągu roku na okres zapuszczenia krowy — zależnie od wyboru pracodawcy — albo 120 litrów mleka, albo 120 kg żyta. Powyższy dodatek za obopólną zgodą może być zamieniony na utrzymanie przychowka.

b) Jeżeli pracownik krowy nie posiada, otrzymywać będzie po 1½ litra mleka dziennie w ciągu 6 miesięcy zimowych i po 2½ litra mleka dziennie w ciągu 6 miesięcy letnich. W majątkach, w których stawia się za warunek przy umowie, aby pracownik nie trzymał wcale krowy, będzie on otrzymywał po 3 litry mleka dziennie w ciągu 6 miesięcy zimowych i po 5 litrów dziennie w ciągu 6 miesięcy letnich.

Pracownik otrzymuje mleko świeże, niezbierrane. W razie niemożności wydawania mleka — poza wypadkiem przewidzianym w punkcie „a” niniejszego artykułu — pracownik otrzymuje równownik w pieniądzu, zbożu i t. d. ustalony za obopólnym porozumieniem według miejscowych cen.

c) Krowy pracowników winny być utrzymywane latem na odpowiednim pastwisku, takim jak dla bydła dworskiego (z wyjątkiem sztucznych pastewników i łąk kośnych), jednak niekoniecznie wspólnie. Jeżeli krowy ordynarjuszy pasą się oddzielnie od dworskich, wówczas w razie braku odpowiedniego pastwiska — otrzymywać będą zieloną paszę w dostatecznej ilości.

Podczas miesięcy zimowych otrzymywać będą pracownicy na sztukę bydła dziennie po 8,5 kg zdrowej siewki i plew zbożowych oraz po 2,5 kg siana; zamiast siana może być za obopólną zgodą wydany równownik w innych świadczeniach. Za siewkę uważa się krajaną słomę żytnią i jarzynową z dodatkiem plew, przyczem siewka dla bydła ordynarjuszy winna być taka sama, jak dla bydła dworskiego. Słomę na ściółkę dla inwentarza otrzymują pracownicy w miarę potrzeby.

d) W majątkach, w których bydło dworskie ubezpieczone jest od ognia, pracodawca ubezpie-

cza również obowiązkowo bydło pracowników. W wypadkach pożaru, wynikłego z winy lub nieostrożności pracownika, traci tenże prawo do pobierania odszkodowania za należące do niego spalone bydło. Wprowadzenie do dworskiej obory nowej sztuki bydła nie może nastąpić bez zezwolenia pracodawcy, a to dla uniknięcia zarazy.

Art. 22.

Pracownik ma prawo trzymać dowolną ilość trzody chlewnej w granicach istniejącego pomieszczenia w chlewach czeladnich. Trzoda winna być narówni z dworską zabezpieczona od zarazy przez stosowanie szczepli ochronnych, lecz tylko na żądanie i ryzyko pracownika.

Art. 23.

Trzymanie kur jest dozwolone. Kaczki wolno trzymać za wyjątkiem gospodarstw rybnych i specjalnie warzywnych. Trzymanie gęsi, gołębi i innego drobiu oraz królików zależne jest od umowy z pracodawcą.

Art. 24.

Pracownik otrzymuje rocznie 20 metrów sześciennych drzewa szczapowego, suchego, leżącego co najmniej pół roku.

Jeden metr sześcienny drzewa suchego szczapowego równa się:

- 1¼ m sześciennego przestrzennego drzewa szczapowego niesuchego,
- 1¼ m sześć. przestrzennego rąbanej karpiny,
- 2½ q węgla kamiennego,
- 5,1 metrom sześć. przestrzennym torfu prasowanego,
- 6,8 metrom sześć. przestrzennym torfu deptanego,
- 10,2 metrom sześć. przestrzennym torfu sztychlowego,

1 kupce gałęzi wymiaru 1,75 metra szerokości, 1,75 metra wysokości i 2 metrów długości.

Torf winien być wydawany w normalnie suchym stanie i przeciętnie dobrym gatunku. Pracownikowi opału sprzedawać nie wolno. Wybór materiału opałowego przysługuje pracodawcy z zastrzeżeniem, że conajmniej 1/4 opału winna być wydawana w materiale drzewnym.

Art. 25.

a) Mieszkanie pracownika winno się składać conajmniej z jednej izby z podłogą drewnianą oraz komory. Izby winny być wytykowane, a conajmniej dokładnie wylepione ze szczelnymi drzwiami i oknami na zawiasach. Przy wznoszeniu nowych budynków służbowych należy uwzględnić wskazówki umieszczone w wydawnictwie b. Ministerstwa Zdrowia Publicznego Nr. 4 p. t. „Inspekcja Mieszkania”.

b) W oknach mają być całe szyby; w razie stłuczenia szyby pracownik jest obowiązany wstawić ją w ciągu 2-ch tygodni. Wapna do bielenia dostarcza pracodawca dwa razy do roku w ogólnej ilości do 15 kg na mieszkanie. Piece mają być doprowadzone do porządku przed 1-ym listopada 1934 r. Mieszkania winny mieć szczelny dach; dachy poposte muszą być naprawione w ciągu miesięcy letnich. Tam, gdzie woda zacieka do mieszkań i piwnic pracowników, winny być one w ciągu lata odpowiednio zabezpieczone.

c) Pracodawcy i pracownicy winni dbać o to, aby otoczenie mieszkań pracowników było higieniczne. Obowiązuje wybrukowanie dostępu do studzien oraz zastąpienie zgniłych cembrzyn nowymi lub też zapewnienie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystej wody do picia.

d) Zbiorniki na nawóz nie mogą znajdować się w bliższej odległości, aniżeli 20 metrów od mieszkań służbowych. Pracownicy mają składać nawóz ze swych chlewów w przeznaczonym na to miejscu. W pobliżu mieszkań mają znajdować się w dostatecznej ilości zasłonięte ustępy, które pracownicy obowiązani są utrzymywać w czystości i porządku. Gdzie jest odpowiednie pomieszczenie w dotychczasowych budynkach, jak również przy mieszkaniach nowowbudowanych powinna być urządzona łaźnia. W innych majątkach, o ile tylko istnieje możliwość — pracodawcy obowiązani są do urządzenia kąpieli.

e) Jeżeli folwark posiada oświetlenie elektryczne, a instalacja na to pozwala, obowiązuje wprowadzenie go w mieszkaniach pracowniczych z jedną lampką na mieszkanie.

f) Pracownicy są obowiązani utrzymywać mieszkania w porządku; trzymanie inwentarza żywego w mieszkaniach jest stanowczo wzbronione. Sublokatorów nie wolno przyjmować bez zgody pracodawcy, któremu przy wprowadzeniu się ma być zameldowany skład rodziny pracownika.

Art. 26.

Pracodawca obowiązany jest dać pracownikowi pomieszczenie na opał i ziemniaki, miejsce dla bydła we wspólnej czeladnej oborze oraz pomieszczenie conajmniej dla dwóch sztuk trzody chlewnej.

Art. 27.

a) Do czasu wprowadzenia ubezpieczeń na wypadek śmierci żona lub dzieci zmarłego pracownika mają otrzymywać przez pół roku połowę pensji, połowę ordynarji, utrzymanie dla krowy, połowę ziemi pod ziemniaki, połowę dodatku na odżywianie, przewidzianego w art. 21 punkt „a” oraz możność korzystania ze wszelkich świadczeń przewidzianych w niniejszym orzeczeniu narówni z innymi pracownikami. Jeżeli ziemniaki zostały zasadzone przed śmiercią pracownika, rodzina zmarłego ma prawo do całego zbioru. Na koszty pogrzebu otrzymuje nadto tytułem zapomogi 20 złotych oraz trumnę zrobioną na miejscu lub — w razie odmowy przyjęcia trumny — równownik w gotówce.

b) Mieszkający razem członkowie rodziny zmarłego pracownika, korzystający z powyższej zapomogi, mogą chodzić do pracy poza obrębem folwarku jedynie wówczas, jeżeli się do niej zobowiązali przed śmiercią pracownika. Wynagrodzenie członków rodziny zmarłego pracownika za pracę nie może być niższe od płac obowiązujących w folwarku dla danej kategorii robotników.

Art. 28.

W razie śmierci żony pracownika otrzyma tenże tytułem zapomogi na pogrzeb 15 złotych, w razie śmierci dziecka powyżej lat 6-ciu — 10 złotych i poniżej lat 6-ciu — 5 złotych. We wszystkich tych wypadkach otrzyma tenże trumnę, zrobioną na miejscu, lub — w razie odmowy przyjęcia trumny — równownik w gotówce.

Art. 29.

Na wypadek kalectwa lub śmierci robotnika, spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem przy pracy, pracownik ewentualnie jego rodzina korzysta w gospodarstwach poniżej 30 ha, jako nieobjętych ustawą z dn. 30 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148) z pełnych świadczeń przewidzianych w niniejszym orzeczeniu do czasu polubownego lub sądowego zabezpieczenia praw pracownika, bądź jego rodziny, nie mniej jednak, jak przez pół roku. Postanowienie niniejsze w niczem nie ogranicza praw takiego robotnika, wypływających z przepisu kodeksu cywilnego. Może być jednak zastąpione zatwierdzoną przez Ministerstwo Opieki Społecznej ogólną umową, regulującą wzajemne prawa i obowiązki pracodawców i pracowników na wypadek kalectwa lub śmierci pracownika z powodu nieszczęśliwego wypadku przy pracy.

W pozostałych majątkach obowiązują przepisy ustawy z dn. 30 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148).

Art. 30.

W celu uniknięcia nieszczęśliwych wypadków mają być wprowadzone ochraniacze przy wszystkich tych maszynach, do których zastosować się dadzą.

Art. 31.

Do czasu wprowadzenia ustawowego ubezpieczenia na starość pracodawcom nie wolno przy końcu roku służbowego wręczać konotatki tym ordynarjuszom, którzy przepracowali na dobro pracodawcy lub danego gospodarstwa 25 lat, w tem przynajmniej 20 lat w charakterze ordynarjusza, a pozostały czas w charakterze stołownika. Powyższy okres 25 lat liczy się od ukończenia 18-go roku życia. Przepis powyższy stosuje się do tych ordynarjuszy, którzy stracili całkowitą lub częściową zdolność do pracy z tytułu starości i tytułem do ich zwolnienia nie może być niezdolność do pracy, lecz przewinięcia służbowe. Ordynarjusze objęci niniejszym artykułem obowiązani są do wykonywania swych obowiązków w granicach swej zdolności do pracy, pomimo przepracowanych 25 lat. W wypadku stwierdzonej zupełnej niezdolności do pracy z powodu starości pracownik nie jest obowiązany do pracy i w tym wypadku świadczenia jego mogą być obniżone, jednak nie niżej, niż do połowy świadczeń ordynarjuszy. Udowodnienie zupełnej niezdolności do pracy lub jej zmniejszenia ciąży na pracowniku.

Art. 32.

Rezerwistom, powołanym na ćwiczenia lub w razie mobilizacji, wydaje się świadczenia zgodnie z obowiązującymi w tej mierze ustawami i ni-

uważa się tego za przerwę w pracy (do art. 31 niniejszego orzeczenia).

Art. 33.

a) Pracodawcy opłacają początkową naukę dzieci pracowników, tam, gdzie to wymaga osobnych dopłat. Poza tem pracodawcy utrzymują ochronkę dla dzieci w wieku od lat 4 do lat 7 w folwarkach, w których liczba tych dzieci przekracza 20. O ile pracodawca założył ochronkę, a dzieci pracowników w liczbie conajmniej 15 do ochronki w ciągu 3 miesięcy nie uczęszczwały, pracodawca założoną ochronkę likwiduje, a poniesiony koszt 3-miesięcznego utrzymania ochronki rozkłada na wszystkich ordynariuszy, którzy, mając w tym wieku dzieci, tychże do ochronki nie posyłałi.

b) W razie uchylenia się pracodawcy od wykonania przepisów niniejszego artykułu, obowiązany on będzie wpłacić na ręce właściwego inspektora szkolnego na rzecz oświaty robotników rolnych danego powiatu sumę, odpowiadającą kosztom utrzymania ochronki i ochraniarki w ciągu roku służbowego.

Osiągnięty w tej drodze funduszem rozporządza Komisja, złożona w równej liczbie z przedstawicieli organizacji zawodowych pracodawców i pracowników rolnych pod przewodnictwem inspektora szkolnego przy współudziale właściwego inspektora pracy.

Prawo występowania o wykonanie niniejszego artykułu przysługuje pracownikom danego folwarku, właściwemu inspektorowi pracy oraz właściwemu inspektorowi szkolnemu.

c) Inspektor pracy w porozumieniu z inspektorem szkolnym rozstrzyga, czy istnieją przeszkody do otworzenia ochronki, między innymi brak lokalu. Jako przeszkodę taką na okres niniejszego orzeczenia uznaje się zły stan gospodarczy w poszczególnych majątkach.

Art. 34.

Pracownik otrzymuje w ciągu roku 12 dni urlopu w dni nieświęteczne (święta obowiązują zgodnie z wydaniami w tej mierze ustawami) bez potrącania świadczeń. Pracownik może zażądać w czasie zimy urlopu nieprzerwanego do 6 dni, przytem jednocześnie nie więcej, niż 1 z folwarku. Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą, z wyjątkiem wyjazdów, spowodowanych pisemnym wezwaniem związków zawodowych, w tych bowiem wypadkach pracodawca winien zgodzić się na zaproponowany dzień urlopu.

W czasie pilnych robót, jak siewy, żniwa, sianokosy i kopanie, urlopy mogą być wydawane w wypadkach wyjątkowo pilnych. Wyjazdy na skutek wezwania urzędów państwowych nie są wliczane do urlopów. O ile pracodawca zgadza się na łączne dwa lub trzy dni urlopu, które obejmują jedno święto, dzień ten liczy się za dzień urlopu.

Pozatem odchodzącemu pracownikowi należy się 6 dni wolnych na wyszukanie pracy.

Art. 35.

Pracownikowi wyslanemu w drogę należy się tytułem strawnego za całą dobę 1 zł 50 gr, za obiad 80 groszy, za kolację 50 groszy. Dobę liczy się od 16 godzin wzwyz. Opóźnienie posiłku o 2 godziny nie pociąga za sobą opłaty strawnego. W drodze godziny pracy nie obowiązują.

Art. 36.

Pracownicy otrzymują furmanki:

a) w miarę potrzeby:

1) celem odwiezienia zboża do młyna w ładunkach wozowych oraz przywiezienia stamtąd mąki i otrąb;

2) do zwózki w dni powszednie swoich produktów rolnych, wyprodukowanych w tymże folwarku;

3) po księdza — z chrztem, ślubem i pogrzebem;

b) co kwartał:

1) jedną wspólną furmankę w dzień świąteczny, wybrany przez pracowników;

2) jedną wspólną furmankę do najbliższego miasta lub handlowego miasteczka w dniu targowym.

Fornalowi wyslanemu w drogę w interesie pracowników w dni świąteczne, czy też powszednie — nie należy się żadne dodatkowe wynagrodzenie.

Art. 37.

Wszyscy pracodawcy są obowiązani zawiadomić do dnia 15 marca 1935 roku Fundusz Bezrobocia o każdym wypowiedzeniu miejsca robotnikowi, jako też o każdym wolnym miejscu.

CZĘŚĆ II.

Warunki pracy i płacy stołowników.

Art. 1.

a) Orzeczenie niniejsze obowiązuje na czas od 1 kwietnia 1934 roku do dnia 31 marca 1935 r. Obie strony obowiązuje trzymiesięczny termin wypowiedzenia pracy. Niewypowiedzenie umowy o pracę w powyższym terminie oznacza zawarcie umowy na rok następny. Rozwiązanie stosunku służbowego w ciągu roku może nastąpić na zasadzie orzeczenia Komisji Rozjemczej lub też wyroku sądu państwowego — według kompetencji.

b) Ustalenie terminu godzenia, wymawiania i zwalniania stołowników IV grupy pozostawia się umowom indywidualnym; terminy te winny być uwidocznione w książeczce obrachunkowej i stwierdzone podpisem prawnego opiekuna.

Art. 2.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony stołowników. Za stołowników uważa się pracowników rolnych — mężczyzn, kobiet i młodocianych — zamieszkałych w majątku, otrzymujących oprócz wynagrodzenia dworskie utrzymanie i ugodzonych — z wyjątkiem stołowników IV grupy — na okres roczny, nie zaś sezonowy, względnie pozostających na służbie w danym majątku przez okres roczny.

Art. 3.

Obowiązują następujące art. art. części I niniejszego orzeczenia, dotyczące ordynariuszy: 2 p. „b”, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 18, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37.

Art. 4.

Orzeczenie niniejsze stanowi w myśl ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686) podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki mniej korzystne dla pracowników, niż ustalone w niniejszym orzeczeniu, są nieważne. Warunki umów indywidualnych bardziej korzystne dla pracowników, niż warunki niniejszego orzeczenia, pozostają w mocy.

Art. 5.

Art. 11 części I niniejszego orzeczenia obowiązuje z tem, że na żądanie pracodawców w razie pilnej potrzeby stołownicy obowiązani są do pracy poza czasem określonym w art. 10 części I niniejszego orzeczenia, lecz za wynagrodzeniem osobnym po cenach za godzinę o 75% wyższych od wynagrodzenia normalnego w gotówce.

Za samowolne opuszczanie roboty podczas godzin pracy i spóźnianie się do niej stosowane będą potrącenia w tym samym stosunku. Do robotników pobierających wynagrodzenie za roboty wykonane poza określonym wyżej czasem pracy nie zaliczają się pastusi, koniuchy, stróże nocni, dozorczy oraz dziewczki do oprzątnia inwentarza, do doju i przy kuchni, o ile wykonywane przez nich roboty nie przekraczają zakresu ich zwykłych obowiązków.

Art. 6.

Praca w dni świąteczne ustawą oznaczone może być wykonywana tylko za obopólną zgodą i za wynagrodzeniem po cenach za godzinę o 150% wyższych od wynagrodzenia normalnego w gotówce.

Art. 7.

Ustala się cztery grupy stołowników:

I grupa — mężczyźni ponad lat 21 o pełnej zdolności do pracy, zdadni do wszystkich robót;

II grupa — chłopcy od lat 18 do lat 21;

III grupa — kobiety i dziewczęta ponad lat 18 oraz chłopcy od lat 16 do lat 18;

IV grupa — dziewczęta poniżej lat 18 i chłopcy poniżej lat 16.

Art. 8.

Płace w gotówce otrzymują stołownicy miesięcznie zdołu. Wypłata pensji winna następować nie później, niż w ciągu pierwszych 7 dni następnego miesiąca.

Art. 9.

a) Najniższe miesięczne płace stołowników w gotówce ustala się według poniższej tabeli:

Powiaty względnie gminy	Wynagrodzenie miesięczne gotówkowe dla:					
	I grupy		II grupy		III grupy	
	w mies. zimow.	w mies. letnich	w mies. zimow.	w mies. letnich	w mies. zimow.	w mies. letnich
I kat. powiaty: nieświecki, nowogrodzki z wyjątkiem gminy Dworzec, słonimski z wyjątkiem gmin: Derewno, Byeń, Szydłowie, Rohotna, Kozłowszczyzna i Kuryłowice, — gmina Mir pow. stołpeckiego.	14	21	12	18	11	15
II kat. powiaty: lidzki, szczyrzyński, baranowicki, stołpecki z wyjątkiem gminy Mir, wołyński, wileński - trocki z wyjątkiem gmin: Orany, Olkieni i Rudziszki, — oszmiański, mołodzieński, gminy: Derewno, Byeń, Szydłowie, Rohotna, Kozłowszczyzna, Kuryłowice powiatu słonimskiego oraz gmina Dworzec pow. nowogrodzkiego.	13	20	11	17	10	14
III kat. powiaty: wilejski, postawski, dziśnieński, brasławski, święciański oraz gminy: Orany, Olkieni i Rudziszki powiatu wileńskiego - trockiego.	12	18	10	15	9	12

Uwaga: Miesiące letnie — od maja do października włącznie; miesiące zimowe — od listopada do kwietnia włącznie.

b) Określenie płacy w gotówce stołowników IV grupy, ze względu na niejednakowe kwalifikacje pracowników tej grupy, pozostawia się do umowy indywidualnej, przytem warunki tej umowy winny być obowiązkowo wpisane do książeczki obrachunkowej i stwierdzone podpisem opiekuna.

Warunki umowy nie mogą przewidywać wynagrodzenia niższego, niż 50% wynagrodzenia III grupy stołowników.

Art. 10.

a) Stołownicy wszystkich czterech grup otrzymują oprócz płacy w gotówce wspólne mieszkanie oraz całkowite utrzymanie.

b) Mieszkanie stołowników winno być suche, widne, bielone dwa razy do roku na koszt pracodawcy, dostatecznie oświetlone i opalane w miesiącach zimowych, oddzielne dla mężczyzn, oddzielne dla kobiet; w sprawie stanu mieszkania oraz otoczenia obowiązują przepisy art. 25 części I niniejszego orzeczenia. Każdy stołownik winien otrzymać łóżko lub prycę oraz conajmniej siennik z czystą słomą, zmienianą w razie potrzeby, nie mniej jednak, niż dwa razy do roku, a także mieć możliwość korzystania przynajmniej raz na miesiąc z kąpeli lub łaźni.

c) Pożywienie stołowników winno składać się conajmniej z trzech posiłków dziennie i odpowiadać pod względem ilości i jakości produktów oraz przyrządzania wymaganiom higieny.

Art. 11.

Art. 28 części I niniejszego orzeczenia obowiązuje z tem, że ma on zastosowanie jedynie do członków rodziny stołownika, zamieszkałych w majątku.

CZĘŚĆ III.

Warunki pracy i płacy rzemieślników

Art. 1.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje na rok. Rok służbowy zaczyna się od dnia 1 kwietnia 1934 r., a kończy się 31 marca 1935 r. Obie strony obowiązuje trzymiesięczny termin wypowiedzenia pracy, a mianowicie najpóźniej do 31 grudnia 1934 r. włącznie. Niewypowiedzenie umowy o pracę do dnia 31 grudnia 1934 r. włącznie oznacza zawarcie umowy na rok następny. Rozwiązanie stosunku służbowego w ciągu roku może nastąpić na zasadzie orzeczenia Komisji Rozjemczej lub też wyroku sądu państwowego według kompetencji.

Art. 2.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony rzemieślników folwarcznych: kowali, ślusarzy, mechaników, stolarzy, stelmachów, cieśli, ogrodników i t. p. stałych wykwalifikowanych robotników, zatrudnionych w gospodarstwach rolnych, którzy pracują wyłącznie na korzyść pracodawcy bez prawa przyjmowania robót postronnych i zatrudnieni są tylko w swoim fachu.

Art. 3.

Orzeczenie niniejsze stanowi w myśl ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686) podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki mniej korzystne dla pracowników, niż ustalone w niniejszym orzeczeniu, są nieważne. Warunki umów indywidualnych bardziej korzystne dla pracownika, niż warunki niniejszego orzeczenia, pozostają w mocy.

Art. 4.

Obowiązują następujące art. art. części I niniejszego orzeczenia: 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 14, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36 i 37.

Art. 5.

a) Na żądanie pracodawcy w razie pilnej potrzeby rzemieślnicy obowiązani są do pracy poza czasem określonym w art. 10 części I niniejszego orzeczenia, lecz za osobnym wynagrodzeniem po cenach za godzinę o 50% wyższych od płacy normalnej.

b) Przepis powyższy nie dotyczy ogrodników i innych pracowników, charakter zajęcia których powoduje konieczność wykonywania pewnych czynności poza ustalonym czasem pracy dziennym.

c) Puszczanie w ruch oraz zatrzymywanie silników przez mechaników winno się odbywać poza godzinami pracy bez specjalnej dopłaty.

Art. 6.

Pensja rzemieślników wynosi conajmniej dwukrotną pensję ordynariuszy (art. 15 część I).

Płace w gotówce pobierają rzemieślnicy kwartalnie zdołu; wypłata pensji winna nastąpić nie później, niż w ciągu pierwszych 7 dni następnego kwartału.

Art. 7.

Rzemieślnicy otrzymują ordynarję conajmniej w tej wysokości, co ordynariusze (art. 15 części I). Ordynarja wydaje się kwartalnie z góry w pierwszych dwóch tygodniach każdego kwartału. Zboże wydawane na ordynarję musi być zdrowe i dobrze oczyszczone, w gatunku, jaki posiada majątek.

Art. 8.

Art. 20 części I niniejszego orzeczenia obowiązuje z tem, iż rzemieślnik otrzymuje ogółem 44 ary ziemi, w tem 31,5 arów wynawożonej ziemi pod ziemniaki, 2,5 ara wynawożonej ziemi ogrodowej pod ogrodowiznę i 10 arów ziemi pod len.

Art. 9.

Art. 21 części I niniejszego orzeczenia obowiązuje z tem, iż rzemieślnik ma prawo trzymać, zależnie od osobistej umowy z pracodawcą:

- a) dwie krowy lub
- b) jedną krowę z dodatkiem 120 litrów mleka oraz 3 q żyta w stosunku rocznym.

Art. 10.

Art. 25 części I niniejszego orzeczenia obowiązuje z tem, że w mieszkaniach posiadających więcej, niż jeden piec, normy opału podnoszą się o 30%.

Art. 11.

a) Wynagrodzenie rzemieślników, ustalone niniejszym orzeczeniem, nie obejmuje odszkodowania za zużycie instrumentów w wypadku, gdy pracownik został ugodzony z własnymi instrumentami.

b) Warunki wynagrodzenia, ustalone w niniejszym orzeczeniu, nie obowiązują w stosunku do ogrodników, ugodzonych na procenty tylko. W wypadku, gdy ogrodnicy otrzymują oprócz pensji procentowe tantjemy, tantjemy te przy ustalaniu faktycznego wynagrodzenia danego pracownika winny być wliczone do wynagrodzenia, przy czym tam, gdzie wynagrodzenie łącznie z tantjemą jest niższe od warunków niniejszego orzeczenia, winno nastąpić odpowiednie wyrównanie na korzyść pracownika.

Oryginał niniejszego orzeczenia znajdować się będzie w Inspektoracie Pracy XII Okręgu w Wilnie.

Wilno, dnia 27 lutego 1934 roku.

(—) *B. Leszczyński*,

Przedstawiciel Ministerstwa Opieki Społecznej i Przewodniczący Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej.

(—) *M. Krukowski*,

Przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości.

(—) *M. Banaszkiwicz*,

Przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

—oOo—

**Z Kancelarii
P. Prezydenta Rzeczypospolitej.**

Pan Prezydent Rzeczypospolitej prof. Ig. Mościcki przyjął w dniu wczorajszym delegację Komitetu Odbudowy Domu Chopina w Żelazowej Woli ze starostą Reindlem na czele. Delegacja ta złożyła Panu Prezydentowi sprawozdanie z działalności komitetu.

Następnie Pan Prezydent przyjął prezesa P. K. O. p. dr. Grubera.

—oOo—

**Z Ministerstwa
Spraw Wojskowych.**

W dniu wczorajszym przybyła do Belwederu delegacja m. Siedlec w osobach: prezydenta miasta posła Łaguny, wiceprezydenta Zdanowskiego i radnego dr. Schleichera, która złożyła dla Pana Marszałka Piłsudskiego dyplom obywatela honorowego miasta Siedlec oraz album pamiątkowe.

—oOo—

**Z Ministerstwa
Poczt i Telegrafów.**

Polski zarząd pocztowy podejmuje z dniem 1 kwietnia 1934 r.:

I. Wymianę przekazów telegraficznych z Austrią, Belgią, Czechosłowacją, Danją, Estonją, Finlandją i Algierem, Grecją, Hiszpanją, Holandją, Luksemburgiem, Łotwą, Niemcami, Norwegją, państwami Watykanu, Szwecją, Szwajcariją, Tunisem, Węgrami i Włochami.

Kwota przekazu telegraficznego przy nadaniu nie może przewyższać w obrocie z danym krajem najwyższej kwoty, dopuszczanej dla przekazów zwykłych. Dla przekazów telegraficznych w obrocie zagranicznym wprowadza się druk płatny „Zawiadomienie o nadaniu przekazu telegraficznego. Avis d'emission d'un mandat telegraphique”.

Wartość wymienionego druku oznacza się na 3 grosze.

II. Wymianę przekazów zwykłych z Persją. Najwyższa dopuszczalna kwota przekazu przy nadaniu nie może przekraczać 5.000 fr. franc.

III. Wymianę przesyłek pocztowych z pobraniem z Norwegją, a mianowicie: listów poleconych, wartościowych i paczek. Najwyższa kwota pobrania dla przesyłek pocztowych z Polski do Norwegji wynosi 65 zł, a z Norwegji do Polski 720 koron norweskich.

CEDUŁA URZĘDOWA

Gieldy Pieniężnej w Warszawie

Nr. 68

dnia 23 marca 1934 roku.

Notowania w złotych.

W a l u t y.

a) Bilety bankowe: nie notowano.

b) Czeki i wpłaty.

Belgia 123,67 — 123,98 — 123,36. Gdańsk 172,85 — 173,28 — 172,42. Holandia 357,60 — 358,50 — 356,70. Kopenhaga 120,95 — 121,55 — 120,35. Londyn 27,07 — 27,20 — 26,94. New-York 5,29 — 5,32 — 5,26. New-York telegr. 5,29½ — 5,32 — 5,27. Paryż 34,96 — 35,05 — 34,87. Praga 22,03 — 22,08 — 21,98. Sztokholm 139,65 — 140,35 — 138,95. Szwajcaria 171,53 — 171,96 — 171,10. Włochy 45,57 — 45,69 — 45,45.

Kurs urzędowy 1 grama czystego złota = 5,9244 zł.

Papiery procentowe.

I. Papiery Państwowe.

a) premjowe.

W złotych za jedną sztukę.

4% Prem. Poż. Inwestycyjna 109,50.
4% Prem. Poż. Inwestycyjna serje 113,75 — 114,00.

b) inne

w procentach z nominalu.

5% Państw. Pożyczka Konwers. 1924 r. 60,50.
5% Konwersyjna Poż. Kolejowa 1926 r. 56,00.
6% Pożyczka Dolarowa 1919-1920 r. 72,50.
7% Pożyczka Stabil. 1927 1) 57,88 — 58,00 — 58,50 **).

II. Listy Zast. i Obl. Banków.

a) państwowych.

7% L. Z. Państw. B-ku Rolnego 83,25.
8% L. Z. Państw. B-ku Rolnego 94,00.
7% L. Z. B-ku Gosp. Krajowego II em. 83,25.
8% L. Z. B-ku Gosp. Krajowego I em. 94,00.
7% Obl. Kom. B-ku Gosp. Krajowego II em. 83,25.
8% Obl. Kom. B-ku Gosp. Krajowego I em. 94,00.
8% Obl. Bud. B-ku Gosp. Krajowego I em. 93,00.

III. L. Z. i Obl. Tow. Kredytowych.

a) Tow. Kredyt. Przem. Pol.

7% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego 3) 64,00.
8% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego 2) 68,75 — 69,00.

b) Tow. Kredyt. Ziemskich.

4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemsk. w Warsz. 49,00—48,50**) — 48,75 **).
7% L. Z. Tow. Kred. Ziemsk. w Warsz. 1928 r. 33,75 — 34,00

c) Tow. Kred. Miejskich.

4½% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy 57,75.
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy 60,50.
8% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy 52,25 — 53,25.
5% L. Z. Tow. Kred. m. Siedlec 1933 r. 34,00.

IV. Oblig. Miast i Sp. Akc.

a) miast.

VI-ta 6% Poż. Konwers. m. Warszawy 1926 r. 50,50.
VIII-ma i IX-ta 6% Poż. Konwers. m. Warszawy 1926 r. 47,00.

Akcje notowane w złotych za 1 akcję.

Bank Polski 78,75 — 78,60. Bank Zw. Sp. Zarob. w Poznaniu ser. C. ■. Cukrownia „Ciechanów” Sp. Akc. ■. Lilpop, Rau & Loewenstein I-II em. 11,75. Warsz. S. A. Bud. Parowozów III em. ■. Zakłady Amunicyjne „Pocisk” im. zwykłe ■. Starachowickie Zakłady Górnicze ■ 11,00 — 11,15.

Zamienniki obliczeniowe dla papierów wartościowych i wartości kuponu bieżącego w Złotych w złocie z 1924 roku oraz w walutach obcych: 100 zł w zł z r. 1924 = 172,00 zł; 100 Fr. fr. = 35,00 zł; 100 Fr. szw. = 172,00 zł. 100 Guld. gd. = 173,50 zł. 1 Funt szterl. = podług przeciętnego kursu tranzakcyjnego w czekach na Londyn z dnia tranzakcji.

Dla 7% Pożyczki Stabilizacyjnej z 1927 roku oraz 7% listów zastawnych Tow. Kredytowego Ziemskiego w Warszawie serji 1928 r. 1 Dolar = 8,90 zł.

Dla pozostałych papierów wartościowych w walucie dolarowej: 1 dolar = podług przeciętnego kursu tranzakcyjnego wypłaty telegraficznej na Nowy Jork z dnia tranzakcji.

■ Oznacza, że spółka akcyjna posiada akcje uprzywilejowane, nie dopuszczone do obrotów giełdowych.

2) Z wyłączeniem tranzy francuskiej.

3) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

**) Dotyczy drobnych odcinków.

CEDUŁA URZĘDOWA

Gieldy Zbożowo-Towarowej w Warszawie

Nr. 58

z dnia 23 marca 1934 roku.

Ceny rozumieją się za 100 kilogramów, parytet wagon Warszawa, w handlu hurtowym, w ładunkach wagonowych.

Nazwa towaru	Kursy ustalone na podstawie	
	cen giełdowych	cen rynkowych
Żyto standart I 730 g/l	od 14,25	do 14,75
Pszonica jara czerwona szklista 775 g/l	21,00	— 22,00
Pszonica dworska jednol. 742 g/l	20,50	— 21,00
Pszonica zbier. 731 g/l	20,00	— 20,50
Owies jednolity 468 g/l	12,50	— 13,00
Owies zbierany 438 g/l	11,50	— 12,00
Jęczmień na kaszę	13,75	— 14,25
Jęczmień browarny o wadze 685 g/l	bez obrotów	
Groch pol. jadal. z wor.	15,50	— 16,00
Groch Victoria z wor.	20,00	— 22,00
Rzepak zimowy	30,00	— 33,00
Rzepak zimowy	46,00	— 49,00
Rzepak letni	49,00	— 51,00
Rzepak letni	49,00	— 51,00
Koniczyna czerwona surowa bez grubej kaniarki	150,00	— 190,00
Koniczyna czerwona gw. bez kaniarki o czyst. do 97%	210,00	— 235,00
Koniczyna biała surowa	60,00	— 70,00
Koniczyna biała bez kaniarki o czyst. do 97%	80,00	— 100,00
Mąka pszenna:		
I gat. „luksusowa” 45%	34,00	— 38,00
I „65%	30,00	— 34,00
II gat. 20% po luksus.	25,00	— 30,00
III gat. „poślednia”	17,00	— 23,00
Mąka żytnia pyłkowa I 55%	24,00	— 25,00
65%	17,00	— 18,00
Mąka żytnia sitkowa I 65%	23,00	— 24,00
Mąka żytnia razowa 95% poślednia	18,00	— 19,00
12,00	— 13,00	
Ziemniaki fabryczne	4,00	— 4,25
Otręby pszenne szale	12,00	— 12,50
Otręby pszenne średnie	11,00	— 11,50
Otręby żytnie stand. przemiał.	8,50	— 9,00
Kuchy lniane	17,50	— 18,00
Kuchy rzepakowe	13,00	— 13,50
Kuchy słonecznikowe 42 — 44%	14,00	— 14,50
Seradela podwójnie czyszczona	9,50	— 10,50
Mak niebieski z workiem	45,00	— 50,00
Łubin niebieski	7,50	— 8,00
Łubin żółty	9,50	— 10,00
Peluszka	12,75	— 13,25
Wyka	12,75	— 13,25
Siemię lniane basis 99% z workiem	47,00	— 50,00
Śruta sojowa 45% z wor.	19,50	— 20,00
Proso	bez obrotów	
Gryka	„	„

Obroty 4067 tonn, w tem żyta 2225 tonn.
Uspokojenie spokojne.

—oOo—